

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Art. I. De ultimo fine hominis in genere spectato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

P A R S II.

DE FINE ULTIMO HOMINIS
OBTINENDO VEL
AMITTENDO.

Postquam S. Thomas in prima parte de Deo tum in operibus suis cognoscendo egit; recte de eodem nunc ut fruendo agit, ad hoc quippe Theologo potissimum ordinatur, ut non tantum, quid sit Deus, doceat; sed etiam, quâ ratione ad ejus fruitionem, in qua licitas & beatitudo hominis consistit, pervenire possint, ostendat. Quia verò, teste S. Augustino in epist. ad Hieron. i. ad Deum, qui ubique presens est, non pedibus tangitur sed moribus; mores autem nostri non ex eo, quod quisque videt sed ex eo, quod diligit, dijudicari solent; nec faciunt bonos malos mores, nisi boni vel mali sint amores; hinc merito explicatam Naturam Beatitudinis de actibus moralibus in genere, & postea de iisdem in specie tractatur. Unde hanc Pars secunda tria præcipuè capita continebit, quorum primum de ipsa Beatitudine. Secundum de actu morali in genere. Tertium de actu morali in specie tractabit.

C A P U T I.

DE BEATITUDINE VEL UT ULTIMO
FINE HOMINIS.

In hoc capite tria præcipuè explicare oportet. 1. Finem ultimum hominis in genere. 2. Eundem in specie, 3. quæ sunt annexa illi.

A R T I C U L U S I.

De Ultimo fine hominis in genere spectato

I. De hoc plures non inutiles quæstiones præcipuè Thomas hic q. i. quæ proinde non sunt omnino ignote Theologo. Itaque

11. Q. i. An homini conveniat agere propter finem

Resp. affirmativè; cum enim homini propriè conveniat per rationem & voluntatem agere, hoc ipso omnes illius actiones propter aliquem finem elici necesse est; alioqui enim non magis hoc, quàm illud produceret. Quia verò duplici modo ad finem aliquid moveri potest, à se, vel ab alio; sola autem creatura rationalis habet dominium suorum actuum, atque adeò seipsum per liberum arbitrium movere potest ad finem, hinc soli quoque creaturæ rationali proprium est agere propter finem, nam irrationales creaturæ aguntur potius, quàm agunt ob finem.

III. Q. 2. *An detur finis aliquis ultimus respectu hominis?* Resp. iterum affirmativè cum S. Thoma a. 4. hoc solo enim quòd processus in infinitum admitti non possit in omnibus, ad ultimum aliquem pervenire necesse est; alioqui cum agens nunquam quiescere posset.

IV. Q. 3. *An plures esse possint ultimi fines respectu eiusdem agentis?* Resp. S. Thomas a. 5. negativè; cum enim movetur agens ultimum finem appetat, ut bonum perfectum, & completivum sui ipsius, rectè concluditur, tantum plures esse posse ultimos fines respectu ejusdem agentis quàm parùm plures ejusdem rei ultimata perfectiones desunt.

X. Q. 4. *An homo omnia agat propter ultimum finem?* Resp. affirmativè cum S. Thoma a. 6. Quia ultimus finis movet se in movendo appetitum, sicut se habet in aliis movens primum movens; ergo sicut nihil movetur, nisi à primo movente, ita nec homo agere potest, nisi à fine ultimo ad agendum moveatur.

VI. Q. 5. *An idem sit finis ultimus omnium hominum?* Resp. S. Thomas finem ultimum dupliciter spectari posse, secundum se videlicet, & secundum id, in quo ratio finis ultimi constituitur; hoc posito respondet, si finis priori modo spectetur, omnes homines unum finem ultimum appetere, cum omnes appetant suam perfectionem adimpleri, in qua adimplitione consistit ultimi finis ratio. Si verò secundo modo spectetur, non omnes eundem ultimum finem habere, cum alii in voluptatibus, alii in divitiis, alii in honoribus finem suum ultimum constituent.

VII. Q. 6. *In quo consistat ultimus finis hominis?*

V 4

Resp.

Resp. cum S. Augustino 19. de Civit. c. 1. cum in beatitudine seu summi boni possessione consistere, cum enim agens rationale appetitum habeat ad universale bonum, sicut intellectus habet appetitum ad universale verum; hoc tamdiu satiari non potest, quousque omnis boni possessionem sortitum sit.

VIII. Q. 7. *Quomodo Peccatores dicantur frui bonum ultimum in creaturis constituere?* Resp. Quatenus in bono creato per amorem inhaerent, ut malint amore & fruitione Dei carere, quam possessione boni creati; hac enim intentione per summam inordinationem & injuriam bonam creaturam praferunt Deo.

ARTICULUS II.

De Fine ultimo hominis in specie, seu de beatitudine.

Q. 1. *In quo consistat beatitudo hominis in genere?*
 Resp. 1. Objectivam beatitudinem non in ullo bono creato (puta nec in voluptate animi, ut Epicurus censebat; nec in voluptate corporis, ut Aristippus volebat; nec in bonitate fortunæ, honoribus, fama, gloria, potestate, uti alii existimant) sed in solo Deo consistere; uti cum S. Thomas q. 2. ab art. 1. usque ad 8. communiter docent Theologi, merito, quia ad beatitudinem requiritur, ut nullum secundum malum, aut defectum compatiatur, sed plenissime satisfiat appetitum; hoc autem nulli bono creato, sed soli Deo convenit. Hinc eleganter S. Bernardus in Serm. super eccles. non in liq. notavit dicens: *Ad imaginem quippe Dei facta anima rationalis, ceteris rebus occupari potest, repleti non potest; implet enim Dei, quidquid Deo minus est, non implet.* Resp. 2. Beatitudinē formalem in aliqua operatione immanente, patet intellectivæ consistere; uti iterum cum S. Thoma omnino ferè Theologi docent; quia beatitudo est ultima perfectio hominis attingens & possidens Deum velut summum bonum; hoc autem non potest haberi, nisi per operationem immanentem hominis ergo &c.

II. Q. 2. *In quo beatitudo in specie consistat?* Resp. juxta Scotum & Scotistas eam in solo actu voluntatis, videlicet